

Әсе

Абайдың қарасөзіндегі, Ақыл, қайрат,
түректі бірге ұста сөзінің
мні мен маңызы

Абай Құнанбаев - (әдебиеттің) қазақ әдебиеті-
нің негізін қалаушылардың бірі ғана емес,
ғана, ойына, көрінісінмен ерекшеленетін
тұлға.

Мәселен Абайдың қорық бекке мың қара сөздері
бар. Соның бірі он маңызына қара сөзі. Шынық-
керек адам бағасына ақыл да, қайрат та, түрек те
бірге керек. Ал оларды бірі бағандыра алған
адам қандай күрмет болар еді!? Ақыл бар
екен ақыл тасқан?! Қайратты екінші түрек
тұтқан! Бірақ бұлардан не пайда, егер де шіркінді
түрегі болмаса! Түркі жоқ, тастүрек, мейірімсіз
адамдар да ақыл бола тұра, ол адам оны тек
мамандыққа қолданады. Нәсіптің айта істер
ойлап табады, айналасы тек мамандықпен
баурап алады. Себебі оның түрегі жоқ! Сол сияқты
қайрат та, өзін зі келісінді маңыда
зорлық көрсетіп, жылды қара түрек баста алған-
дай барлық қорқынышта өмір үретіп болады.
Сонда түрек адам денесінің патшасы. Мақ-
шылыққа елшірен Ертістің де түрек. Мамандықтан
түрегі тұрап кететіні де түрек. Әділет, нисан,
қайрат, ақыл барлық түректен бастау алады.
Ал олардың барлығы бірге ұстау

өте маңызды.

Абай Ғұнанбаев көріккендігімен ерекшеленген
тұлға деп, кірісінде айтап кеткен едім.
Тасқанда да, ол кісі өз қара сөздерінде болашақта,
адам баласының болашақта маман қасиеттерді,
неден аулақ, не нәрсеге талпыну керектігін айтап
кеткен. Қарасақ барлық қазіргі өмірде болып
матир. Нағандық, ақша, дүние құмарлық,
мамандықтар тәуелді болу, қорғанысшылық...
Өз басым сүйей қатты қол жеткізілген. Осы қара
сөздерді оқып, тәжім-тәрбие алудың орнына, керісін-
ше кетіп бара матиріміз. Ақша қайрат, түрік
түне тартып бақа қасиеттерді адам бірі тізгіндеп
жетаса мүмкін басқаша бола ма еді?!" Ама, олар
алмаса өз сөзім өзі не дегендей, әр адамның
өз сана - сезіміне байланысты деп ойлағым.